

Forældre som skabende subjekter

Forældre kan være mere end kunder i butikken. Hvordan bliver forældre til medskabere i dagtilbuddet – og hvilken betydning har det for børnenes dagligdag?

”Jeg ved ikke altid hvad jeg skal gøre med mig selv. Når jeg henter min datter på stuen, er det nogle gange svært at vide, hvad jeg skal. Skal jeg sætte mig, eller skal vi bare gå? Det er først når jeg kommer ud i garderoben, at jeg slapper af og bliver lidt mere mig selv.” Sådan bød en mor ind til debatten på et forældremøde. Forældremødet handlede om, hvordan forældrene er medskabende af børnenes fællesskab og rollemodeller for både eget barn og de andre børn.

Børnene tænker helt naturligt forældrene som en del af fællesskabet, og derfor er det forældrene siger og gør, når de er i dagtilbuddet, med til at lade børnene vide, hvordan man står ved sig selv og er sammen med andre. Og her stod moderen i barnets vigtige fællesskab og i et læringsmiljø, der hver dag hjalp datteren i at øve sig på at stå ved sig selv og famlede sig igennem en afhentning.

Hvis vi skal have forældrene med ombord i den styrkede pædagogiske læreplan og med ombord i forhold til at involvere dem i arbejdet med barnets læring, kræver det en drøftelse i dagtilbuddet om, hvad man vil med forældrene. Hvad er det for et forældresyn, der ligger til grund for forældresamarbejdet, og hvad ønsker man, at forældrene lykkes med?

Forældrene og fællesskabet

I arbejdet med at understøtte inkluderende fællesskaber og etablere stærke læringsmiljøer, tager vi i arbejdet afsæt i et fællesskab, som barnet er en del af, forbundet med og påvirket af. I det arbejde bliver det relationelle og det følelsesmæssige klima, man er sammen om at skabe, af stor betydning. Hver gang en forælder træder ind i fællesskabet og i det følelsesmæssige klima, er forældrene med til at påvirke det – i stemning, i ord og i handling. Det er et vilkår i forældresamarbejdet. Man kan som forældre ikke bede børnene kigge den anden

vej og ikke tage ved lære og spejle det, man gør. Forældre må affinde sig med at være rollemodel for eget og for andre børn, og det pædagogiske personale må hjælpe forældrene bedst muligt på vej i at lykkes hermed.

Forældrene er et aktivt og skabende subjekt

Når forældresynet tager afsæt i et skabende subjekt, må formålet med forældresamarbejdet være at understøtte den skabende forælder i at lykkes bedst muligt, når det tager del i børnenes fællesskab. Dette er i modsætning til et forældresyn, hvor forældrene betragtes som passive objekter, der er modtagere af en ydelse, og hvor målet med forældresamarbejdet ofte kommer til at handle om at gøre forældrene tilfredse.

Forældresynet – deltagere:

- Er medskabende af en ydelse
- Forældre er en del af dagtilbuddet og dagtilbuddets fællesskab
- Forældre er subjekter
- Deltagelse og opbakning til børnenes dagtilbudsliv er et mål
- Forældrenes fællesinteresse: når børnene har det godt, har mit barn det godt

Forældresynet – modtagere:

- Modtagere af en ydelse
- Kunder i dagtilbuddets butik
- Forældre er en unit/et objekt
- Tilfredshed er et mål
- Forældrenes egeninteresse: forældre og barn får hvad de er blevet lovet

I et samarbejde, hvor forældrene inviteres med og understøttes i at være deltagende, er der meget af samarbejdet, der

Af Kirsten Birk Lassen, forfatter og foredragsholder om forældresamarbejde og bestyrelsesarbejde, stifter af Følgeskabet, der understøtter forældresamarbejde i dagtilbud.

opstår i situationen. Samarbejdet bliver en dannende relation omkring børnene og det fælles klima, man skaber med hinanden. Personalet er således ikke kun videnspersoner, men også rollemodeller for institutionens menneskesyn og dannelsesideal, hvor de tydeliggør, hvordan man er sammen med hinanden og viser, hvad der er ok og ikke ok. Hvis forældrene skal lykkes i et deltagende samarbejde, har de brug for at blive guidede. Man kan som forælder ikke altid selv regne ud, hvad der er ok og ikke ok, og er alt for meget overladt til forældrene selv at forstå, bliver deltagelsen vilkårlig, fordi forældrene selv må finde på.

Eksempler på, hvordan personalet er med til at hjælpe forældrene til bedst muligt med at lykkes i børnenes fællesskab, kunne f.eks. være:

- At lyse på det som forældrene gør, som man gerne vil have mere af, så forældrene ved, hvornår de gør det godt.
- At fortælle forældrene, at man har brug for dem, så de føler sig betydningsfulde i børnenes fællesskab og får lyst til at være med.

Forældrene ville gerne samarbejde, og de bød ind med iagttagelser og forslag, som var brugbare og skabte tryghed for både forældre og børn

- At gøre sig tilgængelig i sin pædagogiske praksis, så forældrene kan mærke og opleve, hvordan man er sammen, i stedet for at skulle få det fortalt.

Det kræver en vedholdende dialog og refleksion i personalegruppen at forankre og fastholde et medskabende forældresyn. Både så den pædagogiske faglighed og imødekommenhed overfor forældre er drevet af en oprigtighed, men også for at have energien til at komme igen, hvis personale og forældre slår sig på hinanden i samarbejdet.

Målrettet forældrepartnerskab

I Barnets Hus Amerikavej på Vesterbro i København har man sammen med *Følgeskabet* igennem flere år arbejdet målrettet med et forældresyn, som har flyttet sig fra delvist og ubevidst at være objektbåret, til bevidst at være subjektunderstøttet.

”Det startede med at være et sprog og et fokus vi i ledelsen og medarbejdergruppen øvede os på hele tiden at være bevidste omkring,” fortæller leder Maybritt Larsson. ”Det er særligt i de små hverdagsrutiner – både i det sagte og i det gjorte, at forældresynet kommer til udtryk. Vi fik her løbende øje på, hvordan vi, på trods af vores gode intentioner, alligevel bevidsthedsmæssigt placerede forældrene udenfor fællesskabet i et ”dem” og ”os”. Det kom bl.a. til udtryk ved at forældres tilstedeværelse kunne opfattes som forstyrrende, hvilket forældrene spejlede, de kom til at opleve sig som en forstyrrelse. Når vi talte om forældresamarbejde og kommunikation, var det ud fra en klassisk forståelse, hvor forældre blev informeret, og man var i dialog, men ikke i en egentlig betydning af at være involveret og indgå som et medskabende subjekt. Opfattelsen bar også præg af, at institutionen var en arbejdsplads og personalets sted. I dag er

det stadig en arbejdsplads, men som en del af så meget andet. Vi er blevet mere bevidste om, at der er forskellige fællesskaber i spil og forskellige perspektiver på fællesskaber. Eksempelvis at forældre-fællesskabet er en vigtig størrelse for børne-fællesskabet, fordi at de stemninger, der videreformidles til barnet, er betydningsfulde.”

Noget af det som man i Barnets Hus Amerikavej gjorde sig erfaring med, var mødeforment med forældrene. Når der eksempelvis var uro på en stue i form af personaleskift, inviterede personale og ledelse til et fyraftensmøde, hvor målet ikke alene var at informere, men også invitere til dialog om, hvad parterne hver især kunne gøre, for at komme stærkest muligt igennem krisen. Vi erfarede, at forældrene gerne ville samarbejde, og de bød ind med iagttagelser og forslag, som var brugbare og skabte tryghed for både forældre og børn.

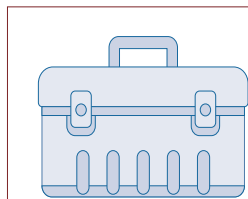
Med tiden er det aktive og deltagende forældresamarbejdet blevet en etableret forældre-kultur, som overleveres fra de gamle forældre til de nye. Forældrene er opmærksomme på at hilse på og give de andre børn opmærksomhed, og de er med til at få nye forældre til at føle sig velkommen. De byder ind, med det de ser, ud fra en samarbejdende tilgang.

At lede forældresamarbejdet

Det er en styrke, når forældresynet og det deltagende forældresamarbejde er organisatorisk forankret, ikke kun i ledelsen og personalet, men også i forældrebestyrelsen. Det har siden 2018 været pålagt forældrebestyrelsen at udarbejde et princip for samarbejde mellem dagtilbud og hjem. Princippet har til formål at sætte en retning for, hvad man samarbejder om og vil opnå med hinanden. Når man løfter drøftelsen om forældresamarbejdet ind i forældrebestyrelsen,

løfter drøftelsen sig fra at være en faglig drøftelse til også at blive en forståelse af, hvad man som institution vil være og stå for. Det er en god øvelse, da det tvinger alle til at være tydelige i, hvad man vil lykkes med, og hvad det kræver af henholdsvis dagtilbud og forældre.

I Barnets Hus Amerikavej har man af flere omgange haft de drøftelser i forældrebestyrelsen, hvilket bl.a. også har betydet, at man har fået bestyrelsen ombord i et reflekterende samarbejde. Maybritt Larsson fortæller: *”Vi tager problemstillinger eller udviklings tiltag op i forældrebestyrelsen. Der kommer flere perspektiver i spil, vores beslutninger bliver bedre og de bygger på færre antagelser. Parterne giver hinanden følgeskab, og tilsammen når vi længere.”*

Værktøjskassen

Korte spørgsmål til refleksion:

1. Hvordan ser I på forældrene hos jer? Er de deltagere eller modtagere?
2. Hvad gør I for at få forældrene til at føle, at de lykkes?
3. Hvordan bruger I forældrebestyrelsen aktivt?

Det øgede samarbejde, også med bestyrelsen, gjorde det tydeligere for alle, hvad man gerne ville samarbejde om!

Kirsten Birk Lassen
Stifter af
Følgeskabet og
foredragsholder

Tlf: 51 76 56 56
Mail: kbo@folgeskabet.dk
www.folgeskabet.dk